

Érintésvédelem
Tűzvédelem EBF
Villámvédelem
Mérés-Dokumentálás
20/96-96-182

www.vaszilerintesvedelem.hu

Érintésvédelem alapfogalmak

Vaszil Norbert

Villamos biztonságtechnikai
felülvizsgáló

Tel: 20/969-6182

Email: vaszilnorbi@freemail.hu

Mi az érintésvédelem?

Az érintésvédelem tulajdonképpen a villamos áramütéses balesetek elleni védelemre szolgál, ahol a veszélyt a villamos áram, illetve a villamos áramnak az élő emberi szervezetre gyakorolt hatása jelenti.

Az érintésvédelem jogi hátttere

***14/2004. (IV. 19.) FMM
rendelet***

**A munkaeszközök és
használatuk biztonsági és
egészségügyi
követelményeinek minimális
szintjéről**

Az időszakos ellenőrző felülvizsgálatot legalább a következő gyakorisággal kell elvégezni:

- . áramvédő kapcsoló:
havonta
- . hordozható villamos gépek (ívhegesztő)kéziszerszámok:
évente
- . KLÉSZ hatálya alá tartozó épületek: **6 évente**
- . mindenmás villamos berendezésen: **3 évente**

*Ki végezheti az érintésvédelem
felülvizsgálatot*

**A 21/2010.(V.14) NFGM
rendelet határozza meg az
egyes ipari és kereskedelmi
tevékenységek gyakorlásához
szükséges képesítéseket csak
Érintésvédelmi
szabványossági Felülvizsgálója
képesítéssel rendelkező
személy végezheti.**

**Aki szerepel az Országos
képzési Jegyzékben (OKJ).**

Ellenőrzési rendszer

**A villamos berendezéseket
első alkalommal az
elkészülésük után kell
ellenőrizni**

Az üzembevételel utáni ellenőrzések

Önellenőrzés (ez az
üzemeltető kötelessége)

Hatósági ellenőrzés (ez csak
hatóságok – pl: MKEH-MMB
hatóság vagy munkavédelmi
felügyelő- joga)

Önellenőrzés

Szerelői ellenőrzés:

**Egyszerűbb ,méréseket
általában nem igénylő
vizsgálati mód,az
érintésvédelem alapvető
hibáinak feltárása céljából.**

Szabványossági felülvizsgálat:

**Részletesebb, méréseket és e
mérések számításokkal való
kiértékelését is igénylő
ellenőrzési mód**

Érintésvédelem

Védővezetős érintésvédelmi módok:

A védővezetős érintésvédelmi módok közös jellemzője, hogy ezek alkalmazásánál a villamos berendezés testét (az olyan vezetőanyagú – általában fém – érinthető részét, amely üzemszerűen nem áll feszültség alatt, de hiba esetén feszültség alá kerülhet)

Nullázás

Nullázás védővezetőt igénylő érintésvédelmi mód (a táplálás önműködő lekapcsolásával működő védelem)

Védővezető jele PE, szín: Zöld/sárga csak hibaáramot vezet (pl: zárlati áram)

Nullázó vezető jele PEN színe kék Egyesített nulla és védővezető min 10mm², vagy vastagabb

Nulla vezető jele N színe kék

csak üzemi áramot vezet

Fázisvezető jele L1-L2-L3

Régi jelölés: R-S-T

színe: fekete vagy barna

Üzemi és hibaáramot vezet

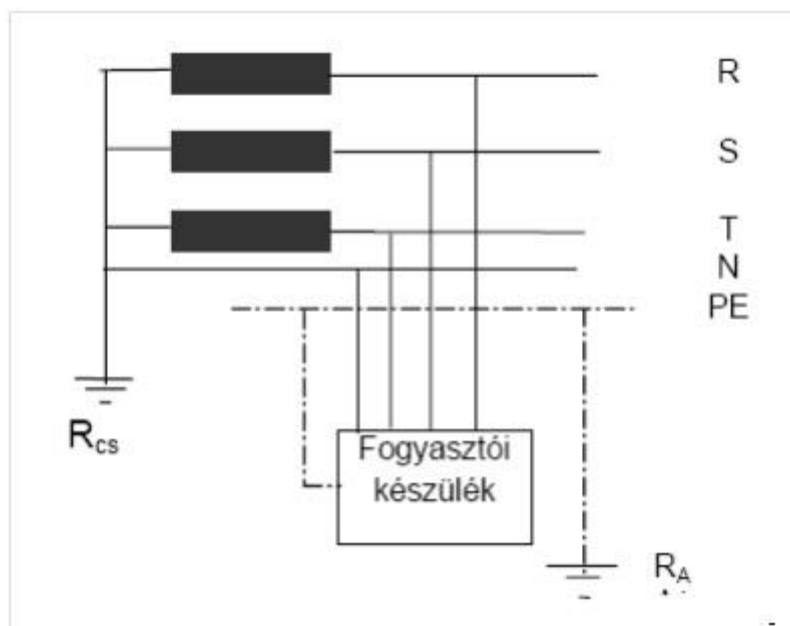
Védővezető jele PE, szín:

Zöld/sárga

csak hibaáramot vezet (pl:
zárlati áram)

Védőföldelés közvetlenül földelt rendszerben, (TT rendszer):

A közműhálózati kiefeszültségű rendszereket (Európában mindenütt) a tápláló transzformátor csillagponti kivezetésénél – üzemi okokból – közvetlenül (impedancia beiktatása nélkül) leföldelik.

A TT rendszer

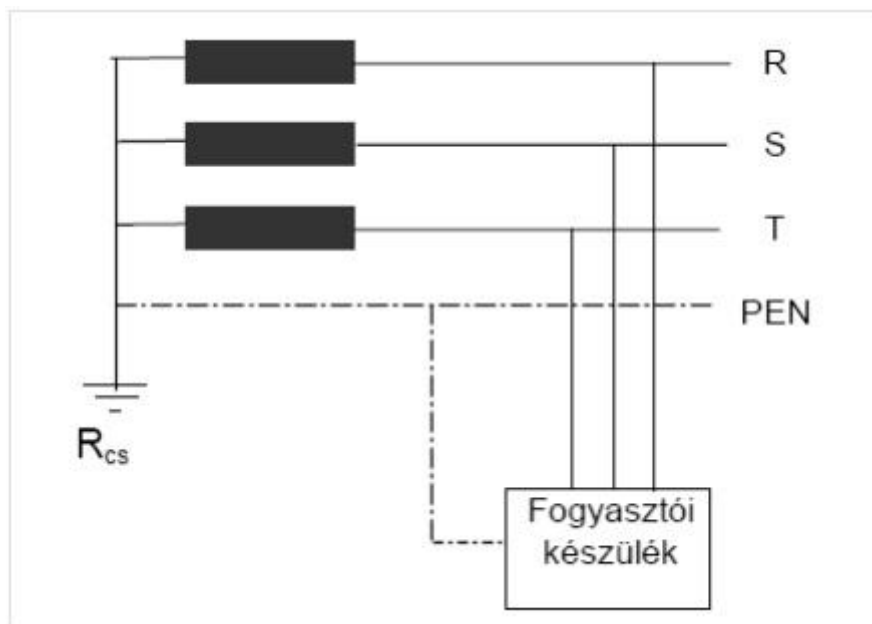
Nullázás (TN-rendszer):

Hazánkban az áramszolgáltatói hálózatok több mint, 90%-a nullázott.

Ha a közvetlenül földelt közműhálózatot üzemeltető áramszolgáltató ehhez hozzájárul, akkor a nullavezetőt védővezetőként is szabad felhasználni, ez a nullázás, nemzetközi jelölése TN rendszer.

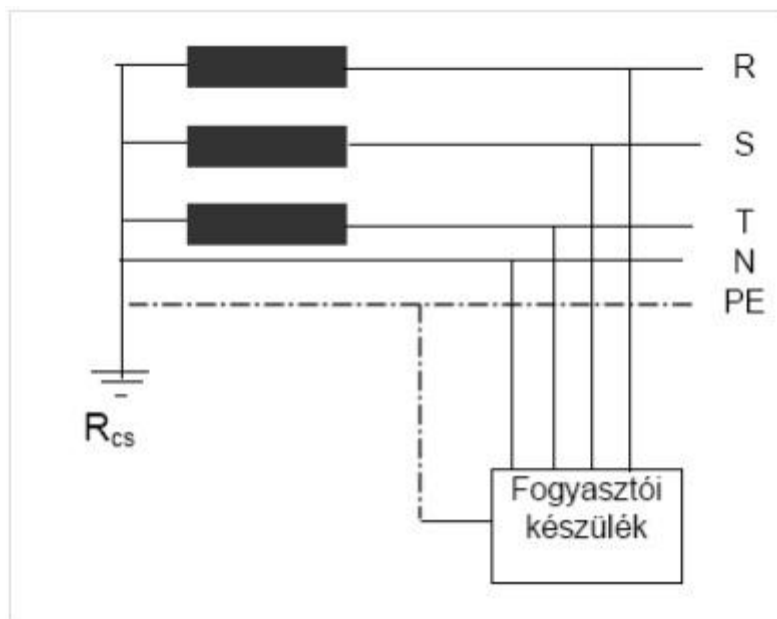
Ebben az esetben a rendszer jelölése TN-C

(a C=common jelzi, hogy a védővezető és a nullavezető mindenütt közös).

A TN-C rendszer

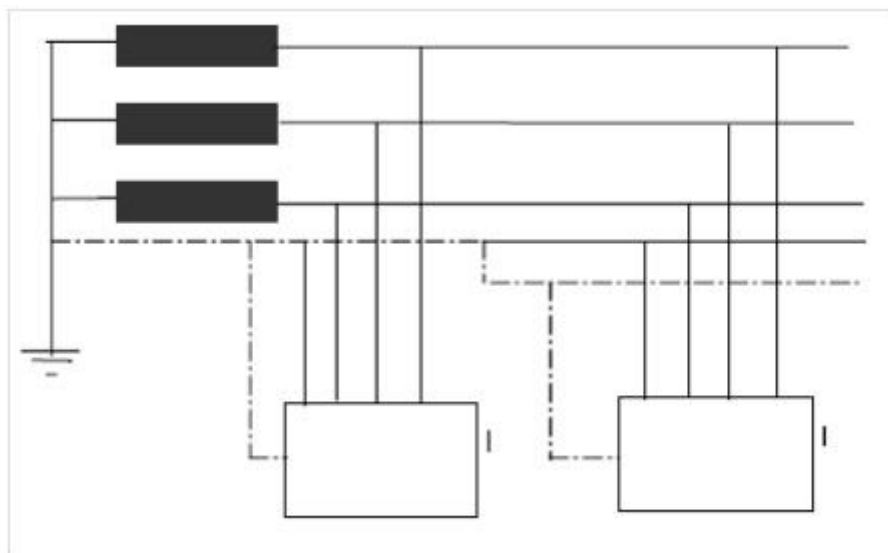
Ezt a megoldást TN-S (S=separated, elkülönített) betűcsoporttal jelölik. Ez a megoldás is kizárólag elvi jelentőségű, mert az áramszolgáltató sehol a világon nem vállalja, hogy az elosztóhálózatán kiépítse a védővezető céljára szolgáló ötödik vezetőt.

TN-S rendszer

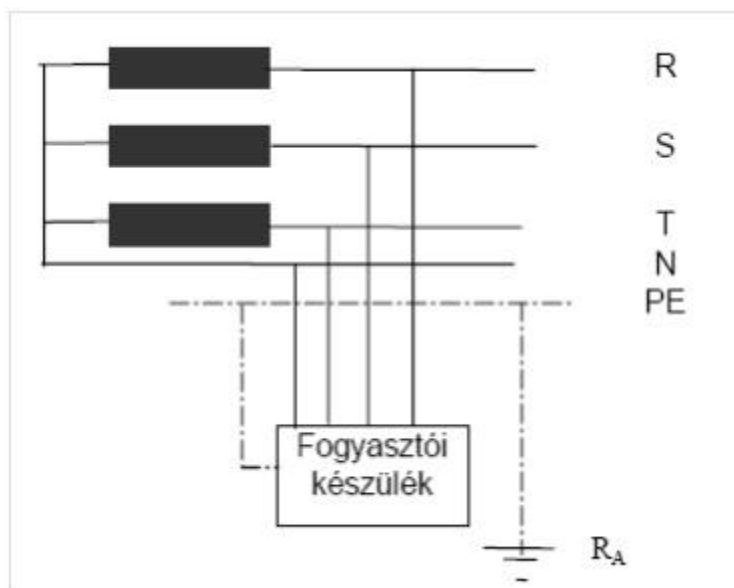
A harmadik megoldás a leggyakoribb: Egy darabig közös az üzemi nullavezető és a védővezető (ez tehát a PEN vezetõ), majd egy ponton szétválnak. Ilyen megoldású rendszert TN-C-S betűcsoporttal jelölik

TN-C-S rendszer

Védőföldelés közvetlenül nem földelt rendszerben (IT-rendszer):

Az IT jelölés a táptranszformátor szigetelt (I=isolated, szigetelt), vagy nagy impedanciát át földelt (amit esetleg csak a hálózat és a szerkezetek földkapacitása képvisel), csillagpontjára utal, míg a második helyen álló T betű a testek védőföldelését jelenti

IT rendszer

Érintésvédelmi relé (ÁVK) Áramvédő kapcsoló:

1 fázisú ÁVK

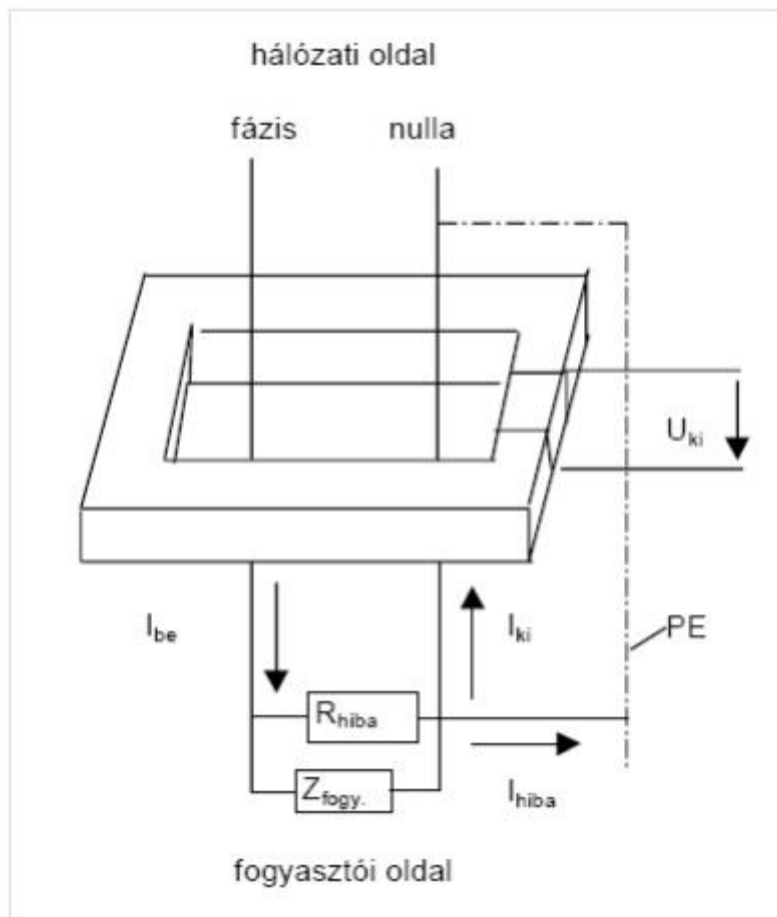
3 fázisú ÁVK

Érintésvédelmi relé (AVK) Áramvédő kapcsoló:

A áram-védőkapcsoló a védővezetős érintésvédelmi módoknál az érintésvédelmi kikapcsolásra alkalmazott kikapcsoló szerv

Az áram-védőkapcsolás kifejezetten csak érintésvédelmi megoldás (túláramvédelmet nem lát el!).

Lényege, hogy a védett áramkör valamennyi üzemi áramot vivő vezetőjét egy közös különbozeti áramváltó „ablakán” vezetik át, míg a védővezetőt ezt megkerülve építik ki.

Az AVK 1 fázisú elvi felépítése

Az áram-védőkapcsoló nagy előnye, hogy az ezt megszólaltató áram (ΔI) értéke teljesen független az áramkör üzemi áramerősségétől, így akár 100 A üzemi áram esetében is választható néhány mA-re. A szokásos névleges érzékenység 30 mA

Próbagomb

Az áram-védőkapcsolót ellátják egy próbagommbal. Ennek megnyomása egy ellenálláson keresztül a különböző áramváltót megkerülő áramot hoz létre, és ezzel ellenőrzik a kapcsoló működőképességét. Ezzel azonban csak a kapcsolót lehet ellenőrizni, de a védővezető folytonosságát (és így a kapcsolás hatásosságát) NEM.

Túláramvédelem

Túláram minden olyan áram, amely az adott áramkörbe az áramkör méretezésének alapjául szolgáló névleges áramot meghaladja.

Túlerhelési áram a villamosan ép áramkörben a rákapcsolt fogyasztók igénybevétele alapján alakul ki.

Zárlati áram az áramkör villamos hibája miatt alakul ki.

Szelektivitás: A zárlatvédelmet úgy kell kialakítani, hogy a védelem működésekor lehetőleg **csak a meghibásodott berendezés kapcsolódjon ki**, és a zárlat fennállása minél rövidebb időre korlátozódjon.

Zárlati áram olyan túláram, amely a villamos áramkör különböző potenciálon lévő pontjai között egy kis értékű ellenállás vagy impedencia formájában megjelenő hiba miatt alakul ki.

pl: szigetelés leromlás ,véletlen vagy szándékos összekötés,STB

A megszakító olyan kapcsoló készülékek, amelyek normál üzemenél a névleges áram be/ki kapcsolására, zárlatnál a fellépő áram önműködő kapcsolására is alkalmasak.

Olvadóbiztosíték olyan készülék, amelyek túláram vagy zárlat esetén a létrejövő hő hatására elolvadnak és így az áramkört megszakítják.

Kismegszakító olyan készülék amelyek kis teljesítményű fogyasztói leágazásokba az üzemi áramok be/kikapcsolására, túlterhelés vagy zárlatnál az áramkör önműködő kikapcsolására alkalmas.

A szabvány alkalmazási területe

**Személyek és haszonállatok áramütés
elleni védelmének alapvető
követelményei :**

alapvédelem: közvetlen érintés, azaz
a megérintés elleni védelem

hibavédelem: közvetett érintés elleni
védelem, azaz érintésvédelem

Az érintésvédelem

közvetett érintés elleni védelem, vagy az EN 61140 szabvány kifejezésével: hibavédelem – azokat a műszaki intézkedéseket jelenti, amelyek az üzemszerűen feszültségmentes, tehát feszültség alatt nem álló, de meghibásodás (általában szigetelési hiba) következtében a földhöz képest veszélyes mértékű feszültség alá kerülő részek érintésekor az áramütés bekövetkezését akadályozzák meg.

A közvetlen (meg)érintés elleni védelem- azaz alapvédelem pedig az aktív (üzemszerűen feszültség alatt álló) részek megérintését akadályozza meg.

A szakmai köznyelv – hagyományosan – a hibavédelmet (a közvetett érintés elleni védelmet) nevezi röviden érintésvédelemnek.

Védelmi osztályok

I. érintésvédelmi osztály – védővezetős védelemmel ellátott készülékek. Pl. mikrohullámú sütő

II. érintésvédelmi osztály – kettős vagy megerősített szigetelésű berendezések. Pl. kézi fúrógép

III. érintésvédelmi osztály – törpefeszültségű készülékek (max. 50 volt). Pl. beépített transzformátorral szerelt asztali lámpa.

***Védővezető nélküli érintésvédelem
mód***

**Érintésvédelmi törpe
feszültség**

**Kettős, megerősített
szigetelés**

Környezet elszigetelése

Földelt EPH

Védőelválasztás

Áram élettani hatása

Áram útja a testen

Életfontosságú szerveken átfolyó áram veszélyes lehet.

Frekvencia

AC (50HZ) veszélyesebb általában, mint a DC egyenfeszültség

Áram élettani hatása

Az emberek és a háziállatok áramütésének következményeivel, hatásaival IEC 60479 jelzetű nemzetközi szabványsorozat foglalkozik.

A sorozat IEC/TS 60479-1:2005 jelzetű műszaki előírása rögzíti az áramütéssel kapcsolatos általános szempontokat.

Érzékelési küszöb:

Az érintési áramnak az a legkisebb értéke, amelyet az ember már megérez.

Reakció küszöb:

A testen átmenő áramnak az a legkisebb értéke, amely akaratlan izom összehúzódást okoz.

Elengedési küszöb:

A testen átmenő áramnak az a legkisebb értéke, amelynél az ember még el tudja engedni a kézben tartott elektródot.

Szívkamra remegési (fibrillációs) küszöb:

A testen átmenő áramnak az a legkisebb értéke, amelynél bekövetkezik a szívkamraremegés.

Bénulás:

A villamos áramnak olyan hatása az emberi testre, amely tartósan befolyásolja az emberi életműködést (vagy egy testrész működését), nincs akaratlagos mozgás.

A baleset súlyosságát meghatározó tényezők:

A villamos áram által okozott baleseteket két csoportba sorolhatjuk (ezek együttesen is felléphetnek):

- 1.) A villamos áram másodlagos hatásaiból eredő baleset (hőhatás, ívhatás, ijedség okozta sokk stb)**
- 2.) áramütés (ekkor az emberi testen át áram folyik).**

Szerelői ÉV ellenőrzés

Szemrevételezéssel azt ellenőrizzük, hogy megfelel-e a szabvány (MSZ HD 60364) előírásainak.

Tartalmazza-e a szükséges védelmi elemeket, azok értéke jó-e.

Vezető keresztmetszetek megfelelőek-e (PE minimum keresztmetszete)

Vezetők szerelése szabványos-e, nincs-e laza kötés

Szerelői ÉV ellenőrzés

**Kioldószerv épsége, nincs e
rendellenes átalakítás rajta**

(pl: patkolás)

**Érintésvédelmi relé működik e:
tesztgombbal való működtetés.**

**A szerelt rendszer egyezik e a
tervdokumentációval, ha van korábbi
érintésvédelmi jegyzőkönyv akkor az
abban leírtakkal.**